

Datum: 2 april 2020
Onderwerp: Inventarisatie specifieke maatregelen culturele en creatieve sectoren

Van: Berenschot
Aan: Wie het betreft

Beste lezers,

Deze notitie geeft aan hoe wordt toegewerkt naar een concreet overzicht van sectorspecifieke maatregelen voor de Coronacrisis. We beschrijven eerst de inventarisatie die Berenschot samen met OCW en Kunsten'92 maakt van de input die uit alle deelsectoren wordt aangeleverd. Vervolgens geven wij aan welke sectorspecifieke maatregelen hieruit voortvloeien die nodig zijn als aanvulling op de generieke maatregelen. Het concept is op 26 maart besproken met de leden van de Taskforce van Creatieve Coalitie, Federatie Creatieve Industrie, Federatie Cultuur en Kunsten'92 en aan OCW gestuurd. Op dit moment wordt door Berenschot een analyse gemaakt van de breed opgehaalde informatie en de voortvloeiende sectorspecifieke problematiek.

A) Inventarisatie

De volgende *perspectieven* worden in de inventarisatie meegenomen:

1. Inkomsten – alle; publiksinkomsten (entree, horeca, contributies), sponsors en donaties, subsidies, fondsen, auteursrechten, contracten, internationaal etc.
2. Presentatie (institutioneel) – alle soorten instellingen, bedrijven en initiatieven die het publiek bereiken in alle vormen (fysiek, online, media, via producten etc.)
3. Productie (institutioneel) – alle cultuur- en mediaproducerende instellingen en bedrijven, ook leveranciers en cultuureducatie; gesubsidieerd en ongesubsidieerd
4. Werkenden (individueel) – alle inzet, vast / tijdelijk / oproepcontract, inhuur, zzp-ers, freelancers, vrijwilligers met vergoeding
5. Waarden – breed perspectief op artistieke/culturele waarde, economische waarde maar ook maatschappelijke waarde en betekenis voor de samenleving
6. Fasering – korte termijn > vooral liquiditeitsproblematiek en contracten, middellange (maanden) en langere termijn (volgend seizoen) > (economische) schade

Van de volgende *sectoren* (op basis van de definitie van de Monitor Creatieve Industrie) wordt informatie in de inventarisatie meegenomen (*of niet*):

Culturele sectoren (Erfgoed & Kunsten)	Creatieve sectoren
Musea	Film en audiovisueel
Podiumkunsten (muzisch, scenisch)	Communicatie en informatie – evenementen en congressen
Scheppende en beeldende kunsten	Vormgeving en ontwerp
Letteren en bibliotheken	Gaming, interactive, VR
Cultuureducatie (binnen- en buitenschools)	Overige creatieve dienstverlening
Cultuurparticipatie en amateurkunst	<i>Media – pers (niet meegenomen in deze kwalitatieve en de kwantitatieve analyses)</i>
Erfgoed en Monumenten	<i>Media – omroepen & streamingplatforms (niet meegenomen)</i>
Archeologie	<i>Entertainment (niet meegenomen)</i>

B) Sectorspecifieke maatregelen

De analyse die we gezamenlijk maken is erop gericht om te identificeren welke generieke maatregelen er al zijn waar de culturele en creatieve sectoren gebruik van kunnen maken, en welke sectorspecifieke maatregelen aanvullend daarop nodig zijn vanwege bijzondere omstandigheden. We maken een indeling van soorten maatregelen die we in samenspraak met de werkgroep en de taskforce willen uitbreiden:

Nr	Categorie maatregelen	Beschrijving / toelichting	Status / actie nodig
1	Generieke (rijks)maatregelen	NOW, TOGS, TORO, WBZ, BMKB etc	Hierover volgt zo spoedig mogelijk bericht vanuit het ministerie van OCW in samenspraak met andere ministeries
2	Coulance-maatregelen	Doorbetaling cultuursubsidies en bijdragen door OCW, provincies, gemeenten, publieke en private fondsen Uitstel van betalingen aan overheden zoals huur en belastingen (btw, omzet, loonbelastingen) Verlaging van prestatie-eisen en afspraken, in combinatie met aanpassing van verantwoording	Overleg OCW/IPO/VNG/Fondsen/Werkgroep, meeste is al omgezet in besluitvorming en communicatie
3	(Nood)wet- en regelgeving	Dekking en restitutie voor aangegane verplichtingen zoals tickets en contracten; timing is nog niet geheel helder	Op zeer korte termijn inzicht nodig om onderlinge conflicten te vermijden; komt terug in afspraken over ticketing
4	Informatievoorziening / loketfunctie	Gericht op instellingen en werkenden in culturele en creatieve sectoren	Nader in te vullen door wie en waar, in overleg met OCW
5	Financiële steun via een overbruggings- dan wel garantiefonds	Voor culturele en creatieve instellingen en werkenden die door wegvallende inkomsten in financiële problemen komen die (nog) niet door generieke maatregelen worden ondervangen. Bijvoorbeeld als NOW niet voldoende dekt. De vorm is nader te bepalen, de noodzaak is zeer hoog.	Hiervoor wordt overlegd over een garantieregeling/fonds. Kunsten'92 heeft namens de sector hierover een brief aan het Kabinet verzonden. De werkgroep waar OCW ook aan deelneemt geeft hier nu prioriteit aan.
6	Sectorbrede specifieke maatregelen	Maatregelen die nodig zijn voor <i>alle</i> culturele en creatieve sectoren (zoals dekking van acuut inkomsten- en inkomensverlies) komen ook voor in andere sectoren/industrieën (zoals in horeca en detailhandel) en daar worden generieke maatregelen voor toegespitst	Voorkeursstrategie is dat dergelijke maatregelen in de generieke maatregelen wordt opgenomen. Dan is wel van belang dat de betreffende sectoren onder de regelingen vallen. Daar leven zorgen over, met name SBI 9003, met het merendeel van zelfstandige kunstenaars en creatieven
7	Specifieke maatregelen in relatie tot karakteristieken van (deel)sectoren	Deze problemen zijn niet te ondervangen met generieke maatregelen en scheppen ook geen precedent elders	Vereist nadere analyse van problematiek per deelsector. Zie lijst op volgende pagina met voorbeelden hiervan.

Onderstaand de samengevatte en voorlopige lijst in wording van Corona-gerelateerde problematiek die de culturele sector raakt, waaronder mogelijk problematiek die niet met generieke maatregelen te ondervangen is of lijkt. *Deze lijst wordt tijdens de lopende inventarisatie aangevuld en aangescherpt.*

Sectorspecifieke problematiek korte termijn (KT, april / mei)	Sectorspecifieke problematiek middellange termijn (MT, juni 2020-zomer 2021)
KT1. Per direct volledig omzetverlies als gevolg van gedwongen sluiting en annulering, met directe gevolgen voor aangegane verplichtingen zoals kaartverkoop. Veel wordt niet later 'ingehaald' maar is definitief verdampt, zoals museumbezoek en geannuleerde voorstellingen. Komt ook door sterk seizoenskarakter (festivalzomer, theaterseizoen) en actualiteit-gerelateerde evenementen (zoals 75 jaar Bevrijding)	MT1. Na-ijl effect inkomstenderving, o.a. als gevolg van verwachting toerisme, fondswerving en algeheel consumentenvertrouwen. De verwachting is dat mensen op cultuur lang zullen bezuinigen (dus kaarten niet of later kopen)
KT2. Door het bedrijfskarakter van culturele en creatieve deelsectoren (zeer veel kleine bedrijfjes, collectieven en zelfstandigen) worden veel bedrijfskosten gemaakt (zoals huur studio-ruimtes en apparatuur) waarvoor de hoge lasten doorlopen	MT2. Grootste investeringen voor festivalseizoen (zomer) en veel investeringen voor komend seizoen (2020-2021) zijn reeds gedaan of moeten deze weken worden gedaan. Daar zitten betalingsverplichtingen en voorfinanciering aan vast.
KT3. Secundaire werkuitval: flexibele arbeid van zzp'ers, onderaannemers evenals leveranciers en vrijwilligers worden niet meer ingehuurd/ingezet omdat er geen activiteiten meer zijn. Dit is een keteneffect: instellingen en consumenten beperken de vraag (naar bv objecten, activiteiten, producties), dit leidt tot inkomstenderving voor gehele keten (presentatie/productie/werkenden). Het is onduidelijk of en welke zelfstandigen door de instellingen (moeten) worden doorbetaald.	MT3. Vertraging in bouw- en restauratieprojecten erfgoed en monumentenzorg; risico op onderhoudsachterstand en vervolgschade. Het wegvallen van publieksinkomsten (toerisme) ondermijnt de dekking van beheer- en behoudskosten, organisatiekosten en leidt tot verlies aan (o.a. ambachtelijke) werkgelegenheid
KT4. Veel kleine ondernemers zoals galleries/cultuureducatie en grotere instellingen (cultuur en erfgoed) met beperkte subsidiedekkingsgraad lopen groot risico op faillissement als gevolg van de crisis. Er zijn beperkte financiële reserves c.q. weerstandsvermogen, ook als gevolg van regelgeving over beperkte opbouw hiervan	MT4. Vertragingseffect continuïteit aanbod als opleving productie-instellingen en flexibele schil daaromheen vanwege het feit dat je het helemaal opnieuw moet opstarten. In eerste instantie vervalt veel werk maar daardoor ontstaat ook dubbel werk op langere termijn. Opstarten is tijdrovend (i.t.t. bijv. horeca)
KT5. Acute additionele investeringen waarvoor geen budget is zijn soms nodig voor tijdelijke oplossingen zoals activiteiten online verder ontplooiën (fysiek> digitaal). Daarin zit overigens wel het lange-termijnrisico dat wat eenmaal online wordt aangeboden (ook gratis) niet meer fysiek terugkomt	MT5. De internationale concurrentiepositie van de culturele en creatieve sectoren staat onder druk door de crisis en door de maatregelen. Als andere landen meer investeren in de continuïteit en de veerkracht van de sectoren, komt Nederland structureel achter te lopen
KT6. Bancaire leningen zijn in veel gevallen niet te verkrijgen. Dit hangt samen met het risico in cultureel ondernemerschap en vaak laag rendement. Het immaterieel en volatiel karakter van het geproduceerde maakt dat het niet gekapitaliseerd kan worden, dus ook niet als onderpand kan dienen voor bancaire leningen.	MT6. De werving van kortertermijnmiddelen voor de noden van de cultuursector van publieke en private bronnen kan ten koste gaan van de structureel beschikbare middelen voor de cultuursector. Essentieel is dus uit welke budgetten deze bronnen putten, en de voorkeur is dat dit niet reeds voor cultuur gereserveerde bronnen zijn
KT7. Gemeenten gaan verschillend om met de noden in de culturele en creatieve sectoren. Er leven grote zorgen over de bereidheid van gemeenten om instellingen op korte termijn te ondersteunen of de lasten te verlichten, en als dat wel gebeurt, wat dan de gevolgen zijn voor de afspraken en financiering op langere termijn	MT7: De culturele en creatieve sectoren dragen vanuit hun intrinsieke waarde veel bij aan de betekenis- en zingeving in de samenleving. Hieruit wordt kracht en troost geput, die de gedesorienteerde en herbezinnende maatschappij kan steunen. Brede erkenning hiervan versterkt de culturele draag- en veerkracht in Nederland